

Tel-grafu'le ese Dumineca si Joi, la fie-care doue septemani cu adan-ulu Foişórei. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei, pre afara la c. r. poste cu bar' gat'a prin scrisori francate, adresate către espeditura. Pretulu' prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

trajecelalte párti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. óra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri stroine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 1/2, cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2, cr. v. a.

## Programa

pentru prim'a di a sinodului archidiece-sanu ordinariu din anulul acest'a, adeca pentru Dumineca Tomei, 11 Aprile 1876.

La 9 óre n. d. m. sânt'a liturgia in biserica din cetate, cu chiamarea Duchului sântu.

La 1/2.12. Deschiderea sinodului in localitati seminariului Andreianu; apoi continuative:

Constituirea biroului interimalu; Presentarea credentialelor; Mesuri pentru verificarea deputatiloru, si

Ordinea dilei pentru siedinti'a prossima.

Sabiu, 9 Aprile 1876.

Mironu Romanul m/p.  
Archiepiscopu.

## Sa ne intielegemu inainte de a intrá in sinodulu archidiece-sanu gr. or. din Sabiu.

Brasiovu 3/15 Aprile 1876.

Indata dupa seversirea alegeriloru de deputati pentru sinodulu archidiece-sanu gr. or. din Sabiu, cetiramu in jurnalele nostre romanesci raporturi, in care se impartiau deputatii alesi in „consistorialisti-conservativi“ si „liberali-opositionali.“ Raporturile si resp. articuli privitori la aceste alegeri suntu scrisi intr'unu tonu, încátu aru puté cine-va sa créda, ca se pregatescu doue tabere, care au sa se combata un'a pe alt'a cá inimice. Asiá se incheia intre altele unu atare raportu cu cuvintele: „intre 35 de deputati alesi numai siepte suntu pronunciatu conservativi ai poterei de astadi in consistoriulu archidiece-sanu; 28 suntu mai multu séu mai putienu pronunciatu liberali.

De óre-ce obvinu si numele subscrisiloru intre acesti 35 de deputati alesi, impartiti in „consistorialisti“ si „opositionali,“ ne credemu indreptati, a face óre-care reflexiuni si a dá din partene o declaratiune fatia cu acésta impartire a deputatiloru in doue tabere.

Mai inainte de tóte ne luámu voia a spune, ca in modulu si chipulu

## Cuventu bisericescu,

rostitu de P. Assesoru consist. Zacharia Boiu cá commissariu consistoriale la alegerea de protopresbiteru alu Turdei superioare, in biserica gr. or. din Ded'a la 9 Febr. 1876.

„Luati aminte de voi si de tóta turm'a intru carea Duchulu sântu v'a pusu pre voi Episcopi, cá sa pasceti biserica lui Dumnedieu, carea o a castigatu cu sângele seu!“ Fapt. Apos. Capu 20 v. 28.

O di mare, o di insemnata, o di, — vrendu Dumnedieu — de o epoca noua fericitoare pentru tractulu protopresbiterale románu ortodocsu alu Turdei superioare serbámu noi astadi, fratiloru iubiti! O di, in carea vedemu iera si iera aplicata scump'a nostra constitutiune bisericesca, carea ne dá dreptulu celu mare, de a ne alege prin increderea libera pre pastorii bisericei nostre. O di, carea ne intrunesc cá pre nisce Frati sinceri si credinciosi, conveniti aici din mari departári, spre consultare si conlucrare comuna pentru infflorirea iubitei nostre biserici stramosiesci, pentru bi-

cum se scrie despre alegerile la sinodulu archidiece-sanu si despre fiitorea fisionomia a acestuia, nu se face bisericei nostre nici unu serviciu bunu, celu putienu de siguru nu i se castiga prin acésta auctoritate si respectu in atara. Nu suntu óre de ajunsu calamitati, care ne bantue in multe alte privintie, trebuie cá se aflámu si in frumós'a nostra constitutiune bisericesca unu mijlocu de imparechiare intre noi insine?

Noi din parte ne nu potemu sa consentimu nici decum la impartirea sinodului in doue tabere hostile, in „conservativi“ si „liberali“ ci credemu ca intre deputatii sinodali nu póte sa existe, decâtu divergentie de pareri, ceea ce este numai o urmare a firei omenesci. Din contra tienemu, ca toti deputatii, preotiesci si mirenesci, trebuie se fia deopotrivá insufletiti de zelu pentru binele si prosperarea bisericei nostre si ca toti trebuie sa urmarésca unu singuru interesu, interesulu comunu alu bisericei si alu natiunei, si ca fatia cu acésta trebuie sa dispara ori-ce interesu personalu séu interese de partida. Dupa a nostra credintia, sa apere si sa sustiena autonomi'a bisericei nostre si institutiunile ei salutare si sa le dea dezvoltarea cea mai corespunditoare.

Din divergenti'a de pareri nu urmédia impartirea sinodului intregu in doue castre. Impregiurárele, care au avutu locu la ultimele congrese electorale n'au nici o legatura cu sinódele eparchiale.

Déca inse s'aru aflá unii, care sa caute, a inregimentá pe deputatii sinodali fia la partida numita „conservativa-consistoriala,“ fia la partida numita „liberala-opositionala,“ subscrisii declara, ca nu voru primí, a fi inolati in nici un'a din aceste castre, precum si le planuescu póte unii domni din Sabiu.

Subscrisii, fiindu deputati, voru sustiené si voru aperá dupa convingere tóte propunerile si ideile drepte si emanate din interesu obiectivu pentru binele bisericei, provina acele idei si pareri dela ori-care deputatu. Statutul organicu si spiritulu adevratu alu dispositiuniloru cuprinse in acésta ne va conduce pe noi si pe toti

nele iubitului nostru poporu. O di, carea cá o dulce lucire de sóre incaldiesce si inbucura inimile nostre, vedindu-ve cá fii ai unei biserici libere autonome, carea cá nici un'a alt'a din patri'a nostra si-a rescumperatu libertatea si autonomi'a sea cu sudórea si sângele stramosiloru nostri!

Dá, frati iubiti, mari, frumóse, nepretiuibile suntu drepturile, ce ni le dá constitutiunea nostra bisericesca, si eterna fia memori'a marelui Archipastoriu, carele a fostu plasmuitoriulu ei, carele cá unu Atlante puternicu a purtatu pe umerii sei preste unu patraru de seculu edificiu bisericei nostre provinciali, pâna cându s'a regulatu, s'a intaritu, s'a consolidatu si a ajunsu la starea lui de astadi.

Dar' pe cátu suntu de frumóse si de scumpe drepturile nostre bisericesci, pe atát'a de impunátore si de sánta este si datorinti'a nostra, a le pretiuí, a le practisá in viétia cu tóta seriositatea si scumpetatea si a le aperá contr'a ori-cároru atacuri din afara ori dinlantru, de susu ori de

membrii sinodului, cari nu voru sa folosésca mandatulu de deputatu pentru interese personale séu de partide. Credemu, ca e tempulu supremu, cá sa incetodie ori-ce desbinare in biserica si spre acésta tienta suntemu convinsi, ca voru lucrá toti deputatii neinteresati si fára pasiuni. Avemu firma sperantia, ca sinodulu va fi la inaltimea chiamárei sele si nu va luá fisionomi'a, ce i o prevestescu unii. Tóte cestiunile se voru deslegá, credemu, in deplina armonia, conlucrandu toti deputatii cu zelu si desinteresare la resolvirea loru.

Astfelu sinodulu va dobandí rezultatele cele mai imbucurátore pe terenulu bisericescu, scolasticu si economicu. Acésta o sperámu cu atátu mai vertosu, cáci scimu, ca avemu in fruntea sinodului pe Escelenti'a Sea Parintele Archiepiscopu si Metropolitu Mironu, a cáru'a tactu intieptu in conducere este cunoscutu si despre care avemu convingere, ca nu cunósce in biserica decâtu fii zelosi pentru binele bisericei.

Acestea fiindu credintiele nostre facemu apelu fratiescu la concordia si buna intielegere intre toti deputatii sinodului nostru archidiece-sanu.

Ioanu Petricu,  
protopopu,  
Diamandi Manole,  
I. Mesiot'a,  
St. Iosifu,  
Ios. Puscariu,  
Octavianu Sorescu,  
Bartol. Baiulescu,

## Revista politica.

In ceea ce privesce negociárele intre ministerele de dincóci si de dincolo de Lait'a inca nu avemu nimic'a positivu. Se vorbesce de unu provisoriu de unu anu pre lângá pastrarea celoru pactate la anulul 1867.

Ministerele de interne si de justitia au pusu in lucrare reducerea tribunaleloru, de care amintiseramu si noi cu alta ocasiune. Numerulu celoru reduce este preste totu 23 de tribunale, intre cari celu dela Aiudu, dela Mediasiu si dela Sighisóri'a.

Din tierile resculate in sudostulu

josu, pe fatia ori pe subt ascunsu. Cáci si drepturile acestea, cá ori-cari altele, cu greu, cu ostenéla, cu anevointia se castiga, dar' fórté usioru se periclitéza si se perdu. De aceea, precum poporulu celu alesu alu lui Dumnedieu din legea vechia, dupa reintórcere din robia Vavilonului cu o mâna lucrá la zidurile Ierusalimului seu celu iubitu, ear' cu cealalta se aperá de atacurile inimiciloru sei, asiá este si datorinti'a nostra a celoru esiti din nópte la lumina si din sclavia la libertate, cá desvoltandu viétia nostra spirituala in lumin'a Evangheliei, totdeodata se sustienemu si se aperámu pretiós'a nostra constitutiune bisericesca, zidulu celu potericu, ce ingradesce acésta viétia impreuna cu bunurile ei cele mai inalte.

Unulu din aceste frumóse drepturi voimu, cu ajutoriulu acelu Préinaltu, sa exercitámu noi astadi, frati iubiti si onorati! Ne preparámu adeca, a chiamá in fruntea acestui vechiu si venerabilu protopresbiteratu pre barbatulu acelu, cáru'i'a prin alegere libera, purcésa din

Europei vinu pre fia-care dí sciri mai grave si din care se vede ca de pacificatiune nici vorba numai póte fi. Din contra nu se scie diu'a si óra cându Serbi'a si Muntenegru voru intrá in actiune contr'a Turciei.

In Romani'a s'a constituitu ministeriulu in modulu urmatoriu: Florescu min. de interne si resbelu, gen. Tell de finance, Vioreanu de justitia, Cornea de esterne, Orescu de culte si instructiune, gen. Gherghel de afacerile publice.

## Viitoriulu principatoru dela Dunare.

(Din „Grenzboten“, anulul 1857 — alu doilea patraru de anu.)

(Fine.)

Déca asteptámu in genere si ne tememu de o decideré prin fortia a cestiunei orientali, atunci e intru in interesulu tuturoru sa se cugete inca inainte si sa prepare o resólvere pacifica. In pace inse cért'a cea mare se va aplaná numai asiá, déca nici unui dintre cele patru staturi mari nu i se va dá o parte considerabile din ereditatea européna. Acésta se póte impedecá, déca inainte de distrugerea Turciei vomu intrebuintiá elementele ce se afla in provinciile ei spre formatiuni nóue de staturi. Inceputuri pentru atari formatiuni de statu esista dejá. Abstragendu principatele dunarene, cari trebuie mai întâiu desfacute de complecsulu tieriloru reu impreunate, s'a emancipatu dejá inainte cu 30 ani in regatulu Greciei teritoriu turcescu. Esistinti'a acesteia inse a prosperatu pâna acum putienu, in parte pentruca teritoriulu (seu) i s'a mesuratu intr'unu modu prea avaru. Déca Greci'a se va largí asiá precum se dice ca a pretinsu regele Leopold, cându i s'a oferitu corón'a grecésca, pâna la sinulu de mare Contesia si pâna la Carasu, ba si mai departe pâna la Emu si Siardagu, fruntariile naturali spre nordu contr'a elementulu serbescu, atunci se forméza unu imperiu grecescu nu destulu de mare pentru a devení periculosu Europei, si totusi destulu de forte pentru a face o politica a sea propria, iér' nu un'a rusésca.

Din contra in nordu dela Sav'a

convingere morala, sa-i dámu cárm'a si conducerea lui pe viétia.

Binele séu reulu, fericirea séu nefericirea, progresarea séu stagnarea séu chiaru regresarea unei societáti, fia de ori-ce natura, se atribue cu deosebire — si cu totu dreptulu — celoru ce stau in fruntea ei, capiloru, conducatoriloru ei. Dar' nu mai putienu, decâtu asupra capului insusi, cade responsabilitatea acésta asupra celoru ce suntu investiti cu dreptulu alegerei acestui capu.

De aceea, fiindca noi credemu si marturisimu cu psalmistulu, ca: „faci'a picidoreloru nostre si lumin'a caráriloru nostre este legea lui Ddieu.“ (Psalmu 118 v. 105), unde airea sa cautámu luminarea sufletelor nostre pentru acestu actu momentosu, decâtu in cuventulu lui Ddieu celu deapurare adevratu, deapurare sântu? Si acelu eata ne spune si cu privire la diu'a de astadi prin rostulu marelui Apostolu Pavelu, ca pre mai marii bisericei i pune Duchulu sântu, ca acei'a suntu pastori ai bisericei lui



alba si dela Dunare spre média di poporulu serbescu si-a eluptatu in stravechi'a sea patria o esistintia politica si inceputurile unui statu s'au consolidatu acolo in butulu machinatiuniloru turcesci si rusesci intr'unu modu nu de despretiuitu. Ori-cátu de rudimentare aru fi stările de acolo, intre tóte sementiele slave poporulu serbescu e celu mai cu putere si mai capabilu de o desvoltare cá statu. Panslavismulu invetiatorulu boemi nu erá togm'a intiepletu si fu periculosu numai in gur'a agentiloru rusesci dara pentru serbi elu a devenitu unu medilocu indreptatitu si de totu practicu, pentru a desteptá in provinciele turcesci dela nordu sementientulu unitáti. Turci'a de nordu intréga se tiene de slavii de sudu, de acesti'a se tienu bosniacii, de-si in numeru mai mare mahomedani, montenegriini, si bulgarii vorbescu totu ácela-si dialectu, au acelési datini, cantece si moravuri, si considerandu-i preste totu aceeasi constitutiune comunale libera din vechime. Dela muntii de Catarro si Adri'a pâna la Dobrudja si marea négra s'a desvoltatu nu fára putere dela rescóla serbéscá din ultimele decenie incóce sementientulu de natiunalitate comuna si ori-cátu de aventuróse au fostu bandele voluntare, pre cari le duse generalulu serbescu Stucaianin preste Sav'a alba in anulu 1848 intr'ajutoriu austriaciloru si ori-cátu de nepericulosi fura begii bosniaci, cari togm'a pre atunci intrara calaresce cu turbanu si ciubucu lungu in curtea banului, mai tardiu in Croati'a Ielacii, pentru a oferí principelui inruditu servitiele loru contr'a vechiloru dusimani ai poporului loru, contra unguriloru, totusi atari miscári de sementiu natiunalu comunu suntu de apretiuitu togm'a pentru ca au crescutu pre unu terenu, pre cari lu considerau politicesce mortu pe seculi inainte. Unu imperiu serbescu dela Dunare pâna la balcanulu mare aru avé afara de natiunalitate o basa fórté reale in natur'a compacta si in unitatea terenului.

Si asiá Turci'a, eschidiendu-se principatele dela Dunare, s'aru divisá in trei párti, tiér'a slaviloru de sudu, o Grecia marita si statulu Constantinopolu cu vechile provincii turcesci, celu din urma unu terenu, care ori-cum i se va destiná viitoriulu, aru remané despartitu prin bariere geografice si

natiunale atátu de Austri'a cátu si de Russi'a.

De-si unu astfelu de planu de impartire a ereditáti orientali, indigitatu atátu de fugitivu, nu pretinde vre-o incredere mare, totusi o resólvere corespundietóre nu e imposibile, ba nu e nici neprobabila, pre cátu tempu Franci'a póte sa urmaréscá politic'a sea européna cu asemenea moderatiune. Ea permite o distrugere cu incetulu si relativu pacifica a Turciei si lasa libere inca in Egiptu si Asi'a atátu pentru Franci'a cátu si pentru Angli'a si Russi'a masse de tieri mari si insemnate. Perirea cu incetulu a Turciei se va semti mai întâiu in provinciele locuite de slavii serbesci si de greci, si fundarea unui statu románu aru trebui consideratu de primulu impulsu spre atari desvoltári.

Ce positiune va trebui sa ia Prussi'a in cestiunea acést'a mare? Proportiunea de putere in staturile europene se schimba de vre-o câte-va decenie incóce intr'unu modu fatalu pentru Prussi'a. Nu schimbári esentiali de teritórie, ci cultur'a ce se desvólta puternicu in tóte staturile cá printr'o emulatiune dá staturiloru de o estindere mai mare si cu o poporatiune mai tare o preponderantia totu mai forte. Ce erá posibilu pre tempulu lui Friedericu celu mare, e imposibilu pentru Prussi'a de astadi. Elu puté sustiené inca lupt'a contr'a a trei vecini mari ai sei intr'unulu si acel'a-si tempu. Prussi'a actuale pre lângá cea mai mare incordare a puteriloru sele nu mai e capabila sa sustiena lupta cu unulu. Cátra Franci'a cátu si cátra Austri'a puterea sea belica e cá trei cátra cinci si deosebirea in inteligentia, cultura si patriotismu nu e (?) delocu asiá mare cátu sa aplaneze deplinu acést'a dispropertiune. Pre cátu tempu Austri'a se purtá fatia cu Germani'a mai multu defensivu decátu agitandu, prussienii puteau sa spereze ca voru impreuná pre calea pácii printr'o cotopire cu incetulu a intereseloru puterea celei-lalte Germanie cu Prussi'a. Dela devingerea Ungariei Austri'a a reapucatu vechi'a politica habsburgica si ori-cum s'aru ascunde acestu faptu, rivalulu celu mai consequentu, neobositu si periculosu alu Prussiei este Austri'a actuale.

Acestu complexu mare si com-

unicu, carele s'a pogoritu din ceriu, cându dice: „Fi-ti deseversiti, precum si tatalu vostru celu din ceriuri deseversitu este!“ Acésta convingere dar', si acésta viétia o cere sánt'a nóstra religiune dela toti crestini, dar' cu deosebire dela cei ce stau in fruntea bisericeii cá pastori si invetiatori. Intréga viétia acelor'a, déca e sa se apropia barem de idealulu evangelicu, trebuie sa fia o icóna viua adevérata a convingerei loru interne, sa fia unu resunetu credinciosu alu sementientelorulu loru, unu tipu genuinu alu prototipulu, ce-lu pórtá in inimile loru. Convingerea si cuventulu, cuventulu si fapt'a sa fia in consonantia cea mai perfecta, se fia cele trei tonuri, cari diferite dupa natur'a loru, totusi dau numai unu acordu alu armoniei ddieesci, ce locuiesce in omu si striga cátra tatalu cerescu: Avv'a Parinte! Credintia lui intru biserici'a sea sa fia neclintita, alipirea lui de superioritatile ei nemaculata si mai pre susu de ori-ce indoiéla. Adevérulu sa fia sántu si neviolabile, cáci elu este lumin'a sufletulu. Dreptatea sa o aiba de norma tuturorum faptelorulu sele, cáci prin dreptate se sustiene ordinea morala a lumei, si unde decade dreptatea, acolo se surpa familierele, tierile, si imperiele. Trezvia si cumpetulu lui trebuie sa dovedéscá, ca elu este domnu preste patimele si poftele sele, ca nu invinge intr'ensulu partea cea mai rea pre cea mai buna. Nelacomi'a lui la averi desierte trecátore,

factu de tieri ofere astadi spectacolulu celei mai iuti si radicale strasformári intr'unu statu modernu de oficiali.

Intr'unu modu cu adevératu grandiosu guvernulu incórdá puterile pâna la estremu, pentru de a spori in intru productiunea si veniturile, iér in afara productiunea si veniturile, iér in afara influintia statului. Cumca acést'a se intempla totu-déun'a in modulu adevératu, despre acést'a ne putemu indoi, la totu casulu activitatea acést'a a avutu efectulu, de a radica in modu veementu sementiulu de sine si voi'a de intreprinderi si a suditorulu si a dá Austriei in presentu o positiune, care inspira celorlalte state din Europ'a neincredere contr'a planuriloru nóue de estindere a statulu imperialu. Ce e dreptu puterea interna a Austriei nu corespunde deplinu pretensiuniloru sele politice. Statulu e ingreunatu cu datorii, puterea de contributiune — celu putientu in cetáti — e incordata pâna la estremu, sciintia si cultura nu se afla nici chiaru la partea germana, care are acum chiamarea de a domni si a germanisá sementiele straine, in modu de ajunsu pentru acést'a missiune, si dela concordatu incóce reformatorii statulu au perdutu si prospectulu de a imbunatatí instructiunea si educatiunea altmintrea decátu in partea formale si tehnica. Pâna acum puterea elementulu germanu inca nu e de ajunsu pentru a supune Austriei spiritualminte tierile estinse slave si ungresci. Galiti'a jace 10 ani dela insurectiunea din 1846 intr'unu somnu de mórté si ori cátu de tare lauda austriacii progresulu Ungariei suprimate, totusi voru trebui sa tréca si acolo multi ani, pâna ce tiér'a cea mare cu tóte drumurile de feru si urcarea pretiuriloru de bunuri la o stare de cultura, la care se ia parte sementiele incesi prin munca si cu bucuria. Déca e vre-unu statu apoi Austri'a e avisata la o linisce si pace indelungata, inarmári belice, cari suntu mai multu decátu demonstratiuni simple, amerintia tiér'a cu cele mai mari pericole. Intre astfelu de impregiurári politic'a poftitóre de cuceriri nu are delocu indreptatirea cea mai buna. Dara cumca Austri'a e acum si in Germani'a partea poftitóre de cuceriri, acést'a o au simtitu dejá Slesvig-Holstein si reuniunea vamale.

Si pres'a neaustriaca a vestitu, ca ocupatiunea gureloru Dunarei prin

Austri'a trebuie sa aiba si pentru Germani'a celu mai mare avantaju, (?) va dá comericiulu germanu unu aventu nou, va intinde dominiunea vietiei germáne pâna la marea négra etc. Va fi bine sa ne chiarificámu despre valórea interna a acestoru afirmatiuni. De se promovéza comericiulu staturiloru reuniunei vamali in modu esentialu, déca se va fundá in Bucuresci o banca nóua de capitalisti din Vien'a si nu din Hamburg si de e mai avantajiosu, déca speditori si firme austriace dau marfurile din tergulu de Lipsce la posesorii románi séu casse nemtiesci, cari — si punu in Iassi séu Bucuresci comanditiu loru, — despre acést'a, sa judece comerciantii. Dar cumca in principatele dela Dunare unu principe suveranu din casa germana va trebui sa faca mai multu pentru a asigurá in tiér'a sea germaniloru o parte in comericiulu spiritualu si materialu decátu póte sa faca Austri'a intru interesulu seu propriu, se póte presupune fára vre-o ingrigire.

S'a si afirmatu ce e dreptu, ca e spre avantaju Prussiei sa ajute pre Austri'a cá sa vina in posesiunea principatorulu, pentru ca acuirarea acestora aru abate politic'a imperiale dela Germani'a si o va intórce spre acelu teritóriu, pre care e de a se resólvi viitoriulu si missiunea cea mai inalta a Austriei. Cine vorbesce seriosu astfelu, acéla se asémána unu omu, care arunca blane de lemnu in flacarile amerintietóre, pentru a retiené incendiulu dela cas'a sea. O spórire cu mai bine de trei milliõe ómeni si mai multu de 1600 miliri cuadrade de celu mai fertilu pamentu in Europ'a intr'o situatiune, care da proprietariulu forte bas'a la óri ce operatiune contr'a peninsulei turcesci, nu face pre nice unu statu in producerea si in pretensiunile sele mai slabu. Ea numai aru adauge dorintia Austriei de a-si asigurá in germani'a medilócele spre conservarea unei posesiuni atátu de pretióse, putere de munca si inteligentia germana, capitalu germanu si — sänge germanu.

Cumca Prussi'a in interesulu seu si alu Germaniei si la totu casulu si in interesulu Austriei nu va puté sa concéda nici cându, cá principatele sa devina teritóriu rusescu séu apa-

Christosu, ca li se cavine a luá aminte de sine si de tóta turm'a preste carea suntu pusi, cá sa pasca biserici'a lui Ddieu. Dá, fratiloru pastori, ni se cade nóue preotiloru sa scimu pastorii in celu mai nobilu intielesu alu cuventulu. Cáci mare este respunderea nóstra inainte lui Ddieu pentru purtarea oficiulu nostru, si grele suntu datorintiele, ce ni le impune chiamarea nóstra; ba cu atát'a mai mari si mai grele, cu cátu este mai inalta trépt'a ierarchica, la carea suntemu chiamati prin darulu lui Ddieu, si cu cátu este mai mare turm'a cuventátore, ce se incredintieza pastorirei nóstre.

Dati-mi voiá dar', cá cu acésta solemná ocasiune, cându cu mare bucuria sufletéscá me vedu incungiuratu de onorabil'a preotimé si de iubitulu poporu credinciosu alu acestui timentu, se amintescu in câte-va cuvinte de datorintiele presbiterali in generalu, ear' in specialu de cele protopresbiterali, sa amintescu de insusirile, ce se receru dela unu pastoriu alu bisericeii crestinesci.

Ceea ce face adevérat'a valóre a omulu in lume, ceea ce imprima pe fruntea lui semnul asemenárei lui Ddieu, este convingerea si viétia lui — cáci cu aceste dóue nici cându nu le despartu! — religiósa-morala. „Eu sum sántu, si voi sa fiti sánti.“ dicea Domnulu inca in legea vechia poporulu seu; si totu acést'a ne invétia si acelu

necoruptiunea si necoruptibilitatea lui se convinga pre fia-care crestinn, ca póte alergá la densulu in tóte necasurile sele cá la unu parinte, carele pre toti fiii sei i iubéscé, i invétia, i mangaia, i indrépta, i imbarbatéza, dupa cum cere starea si impregiurá-rile fia-cáruia. Dar' mai pre susu de de tóte sa fia iubiérea lui, carea de 70 de ori câte 7 iérta celoru gresiti; carea nu se mania, nu pismuiesce, nu se trufesce, nu cauta ale sele, nu se bucura de nedreptate, ci se bucura de adevérulu, — carea dupa cuventulu Apostolului este plinirea legei, si dupa invetiatur'a Domnului fundamentulu, ba inceputulu si sfersitul a tóta legea, a tuturorum Prociiloru. Ear' cá sa póta fi capabile de tóte acestea, se recere neaperatu, cá elu sa iubéscá rogaciunea, vorbirea cu Ddieu, delectarea sufletulu, — rugaciunea, arm'a cea mai poterica a preotalu contr'a tuturorum ispitelorulu dinlauntru si din afara, — rugaciunea, luminarea sufletulu si chei'a imperatiei lui Ddieu.

Inse de-si institutiune cu totulu ddieéscá, totusi biserici'a, cá si insusi omulu, ce o compune, — are si o parte luméscá, o parte esterióra; ea pentru de a ajunge la scopurile sele cele mai pre susu de lume, are lipsa si de mijlóce si fortie esterióre. Nu ca dór' prin aceste fortie a-si intielege sabi'a si foculu pentru latirea Evangeliiei — departe se fia dela noi asemene supositiuni! — ci biserici'a are lipsa de mijlócele cele drepte si

oneste materiali si intielesuali ale tuturorum fiiloru sei, si cu deosebire ale pastoriloru si invetiatoriloru sei. Cáci numai prin aceste mijlóce si fortie se póte cunoéce si dominá natur'a, numai prin aceste se póte conduce spre cele bune si folositóre inim'a omenéscá. Cu alte cuvinte, dela pastorii si invetiatorii bisericeii se cere sciintia, se cere cultura superiora. „Voi sunteti sarea pamentulu!“ — dice Christosu invetiaceiloru sei; dar totu deodata i invétia: „Voi sunteti lumin'a lumei! Dá, lumin'a lumei! Prin sarea pamentulu intielege credintia loru, viétia loru intru Ddieu, prin carea ei se pazéscá lumea de stricaciunea si putrejunea morala; iér prin lumin'a lumei intielege invetiatur'a, sciintia. Si totu in intielesulu acést'a provóca pre carturarii evreesci: Ispititi scripturile! — adeca cercetati, invetiati!

Pentruca déca credintia o amu numitu valórea interna, ca se dicu asiá, tacuta a omulu, apoi sciintia este lumin'a, si prin lumina poterea lui! Dá, frati iubiti, pe cátu e de mare sciintia omulu, pe atát'a e de mare si poterea lui! Pentru aceea se cavine, cá pastorii si invetiatorii bisericeii se aiba cunoscentie si sciintie cátu mai multe, cátu mai adenci, si inca nu numai asup'a s. scripturii, a scrieriloru ss. parinti si a invetiaturiloru teologice, ci si asup'a lucruriloru din afara. A cunoéce istoria temporiloru trecute, este a fi aflatu isvorulu celu



nagiulu unui principe rusescu, nu e de lipsa sa mai espunemu aici.

Din contra alegerea unui principe dintr'o casa de principi germani mai mica, a carui personalitate destoinica aru desteptá incredere, carui'a nu i-aru lipsi aplausulu Franciei si contr'a carui Angli'a nu aru avé sa protesteze, asecura elementulu germánu togm'a atát'a influentia, de cátu are trebuintia la gurele Dunárei O asteliu de alegere aru formá primulu pasiu pentru o resolvere cu incetulu, a cestiunei orientali, ea aru dá diplomatiei austriace invetiatur'a, ca nu póte face pretensiunea de a vedé favorinduse interesele proprie prin altii, pre cátu tempu ea insasi nu e resoluta a respectá interesele vitali ale veciniloru sei. Unu atare arangiamentu totusi la casulu, déca statulu románu nou creatu nu s'aru aretá durabilu, aru lasá deschisa eventualitatea, de a dá odinóra principatulu preste gurele Dunárei la Austri'a, respectánduse tóte interesele fiului de principe germánu, care va avé sa tréca acolo prin scóla sea orientale.

In situatiunea actuala e atátu interesulu Austriei de a impededá unirea principatelor sub unu principe suveranu ereditaru din casa germána cátu e pre de alta parte avantagiulu celu mai mare pentru Prussi'a si datorintia de a nesú spre unirea acést'a cu tóte fortiele.

### Proiectu

de regulamentu pentru scólele poporale si normale gr. or. din archidieceasa (elaboratu in urm'a conelului sinodului archidieceasanu din 16 Aprile 1875.

Nr. 55.)

(Urmare.)

#### Anulu alu IV.

Obiectele de intuitiune in anulu acést'a nu au sa se mai propuna dupa modulu aretatu pâna aci; ele se voru tratá acum in modu sistematicu alaturea cu celelalte obiecte de invetiamentu. Prin urmare limb'a materna de aci incolo se va invetiá dupa urmatórele puncte:

a.) Cetirea.

b.) Scrierea.

c. Deprinderi gramaticali, ortografice si stilistice.

a) Cetirea. In anulu acést'a elevii se voru deprinde si mai multu a cetí frumosu si cu intielesu. Mai departe

in anulu acést'a cetirea se aiba in vedere de a inmúlti cunoscintiele reali si limbistice ale eleviloru. Spre deprinderea si fortificarea memoriei se voru memorisá bucáti mai grele in prosa si in versiuri.

b) Scrierea. Decopiarea libera a unoru capitule din cartea de cetire cu respectu la caligrafia.

c) Deprinderi gramaticali, ortografice si stilistice.

Repetirea celoru petrecute in an precedentu. — Propositiunea simpla si amplificata. — Determinarea mai de aprópe a subiectulu. — Substantivulu cá subiectu si cá atributu. — Declinarea substantivulu. — Substantivele concrete si abstracte. — Adjectivulu cá atributu. — Comparatiunea adjectiveloru prin cele trei graduri. — Pronumele posesive si demonstrative cá attribute la subiectu. — Determinari mai de aprópe ale predicatulu. — Substantivulu cá predicatu; repetirea celoru dise despre substantivu. — Adjectivulu cá predicatu si repetirea celoru dise despre adjectivu.

Verbulu cá predicatu. Repetirea celoru luate in anulu precedentu despre verbu. Formarea tempurilor secundare. Distingerea verbeloru in 4 conjugatiuni. — Modulu verbulu. — Complimirile verbulu, adeca cele de modu, de locu, de tempu si de cauza. Verbele transitive si netransitive. Obiectulu.

Deprinderi asupr'a derivatiunei cuvintelor.

Pentru deprinderi ortografice si stilistice, pre lánge exercitiile aratate in anulu precedentu, mai potu servi si estrageri in sumariu din bucáti cetite in cartea de lectura. — Stramutarea unoru versiuri in prosa. Descrieri mai scurte despre felurite obiecte, cá lucrári in scóla si acasa. — Tóte acestea se voru face cu deosebitu respectu la ortografia si la stilu.

#### Anulu V si VI.

a.) Cetirea. In anii acést'a cetirea trebuie se fia fluenta, corecta si sigura; ea trebuie sa alimenteze spiritulu cu totu felulu de cunoscintie, se stimuleze pre elevi a se ocupá si acasa cu cetirea in órele libere. In acesti doi ani elevii astfelu au sa se perfectioneze in cetire, incátu se intielega cu cea mai mare usurintia si se reproduca fára nici o dificultate materialulu cetitu.

De aceea prelánge credintia si sciintia ceremu inca dela pastorii si mai marii bisericeii vointia si energia. Devotatu chiamári tale, — dicemu preotulu pe temeulu testulu nostru, — tu presbiteru ai se conduci turm'a cea pretiósa, ce ti s'a incredintiatu, cu tóta luarea aminte. Ai se priveghezi, cá nu cum-va in absentia ta séu din caus'a neglijentiei si somnrosiei tale se ti-o atace, risipésca si nimicésca lupii, ce o urmarescu la totu pasulu. Ai se ingrigesci, ca se o máni la locuri cu pasiune sanatósa si cu apa curata, adeca se o nutresci cu cuventulu lui Ddieu celu adeveratu, si limpede si cu ss. taine cele facatóre de viétia. Ai se o pazesci de venturi contrarie, de ostenéla pre mare, dar si de odichna preste mesura, de bóle consumatóre si de tóte influentiele cele stricacióse. Ai se fia cu luare aminte, cá turm'a se crésca, se sporésca, se dea folosulu seu, dar se o exploatezi si spre folosulu ei si alu altor'a, uu numai spre alu teu, — se o paseci si pre dens'a, nu numai pre tine. Ai se pasiesci in fruntea ei, se nu fugi, nici sa te ascundi cându vedi pericolulu; ci se intempini óri ce atacuri, ce vina asupr'a ei, si asemenea pastorulu celu bunu din Evangelia, se fia gat'a a dá viétia ta pentru dens'a. Dar mai pre susu de tóte se nu uiti, ca turm'a acést'a nu este o turma vila (eftina) pamentésca, ci este turm'a cea scumpa a credinciosiloru, ce o a adunatu pastorulu

b.) Scrierea. Scrierea se va continuá in modulu aretatu la anulu precedentu.

c.) Deprinderi gramaticali, ortografice si stilistice.

Repetirea celoru din anulu precedentu. Propositiunea compusa. — Diferentia intre propositiunile principali si secundare. — Propositiunea contrasa. — Raportulu propositiuniloru intre sine. — Compunerea prin coordinatiune si subordinatiune. Diferitele propositiuni secundare subordonate. Esemple de perióde.

Din etimologia se voru luá tóte pártile vorbirei si sub tóte raporturile: iéra derivatiunea, cuvintelor se va tractá mai pre largu si in modu mai sistematicu.

Tóte exercitiile gramaticali se voru ilustrá prin numeróse esemple; auxiliarulu loru celu puternicu va fia insa analis'a gramaticala, atátu formalá, cátu si sintactica, ce se va face asupr'a bucátiloru cetite in cartea de lectura.

Exercitiile ortografice si stilistice inca se voru face mai pre largu si mai cu temeiu decátu in anii precedenti. — Scurte naratiuni de cuprinsu istoricu si de scrieri din istoria naturala. — Descrierea loculu natalu si a tienutulu de prin pregiuru. Corespondintia: epistole, cuitantie, obligatiuni etc. dupa impregiurárele locali. In acesti doi ani din urma elevii au se-si cástige nu numai corectitate in stilu si ortografia, daru si facilitate in concepte de diferitu cuprinsu.

#### § 88. Limb'a straina.

In scólele cu trei séu mai multi invetiatori pre lánge limb'a materna se va invetiá si o limba streina, care dupa im regiurárele locali va fia ori cea germana, ori cea magiara. Limb'a streina se va invetiá numai dela anulu alu treilea incolo si anume:

Invetiatoriulu va incepe cu cetirea si scrierea luate impreuna. Cátra finitulu anululu trece apoi la traducerea propositiuniloru simple din limb'a streina in cea romána si vice-versá; cu ocaziunea traducerei elevii se familiariséza si cu unele notiuni gramaticali, precum suntu: substantivu, articulu si declinarea acestor'a; iéra unde se va invetiá limb'a germana, acolo se va luá si conjugarea verbulu auxiliaru Sein in tempurile principali.

In anii urmatori invetiatoriulu va inaintá gradatu la invetiarea limbei

streine, introducendu pre elevi totu mai multu in cunoscerea gramaticiei formare si sintactice a limbei. Gramatic'a limbei streine trebuie invetiata pre bas'a limbei materne si in asemănare cu acést'a din urma. Prim dese exercitie de traduceri dintr'o limba in ceealalta elevii voru pási in positiune de a-si procurá o copia cátu mai mare de vorbe din limb'a streina. In multe privintie invetiatoriulu póte se urmeza si la predarea limbei streine metodulu urmatu la invetiarea limbei materne.

#### § 89. Computulu si Geometri'a.

Alaturea cu religiunea si cu limb'a materna, computulu si geometria au se formeze unu obiectu de invetiamentu principalu in scólele poporale. Invetiatur'a matematiceii nu numai ca ajuta in modu deosebitu desvoltarea facultátiloru spirituali in elevi, dara ea e de neaparata trebuintia poporulu in viétia. De aceea computulu, adeca aritmetic'a, si pártile principali din geometria, se voru invetiá in tóte clasele scólei poporale; metodulu la invetiarea loru va fia, dupa cátu se póte, celu intuitivu. Invetiatoriulu la propunerea aritmeticeii si a geometriei se nu pérda nici odata din vedere scopurile practice din viétia si impregiurárele locali; acestor'a sa se conformeze elu in alegerea exercitiiloru si a esempleru. Mai departe se póte de grija, cá materialulu se fia totudéun'a acomodat cu gradulu de inteligentia alu eleviloru; totudéun'a se purcéda dela cunoscutu la necunoscutu, astfelu, incátu bas'a, pentru instructiunea ulterioara se o formeze pururea materialulu dejá percursu.

#### Anulu I.

a.) Computulu. In anulu acést'a computulu se va propune numai cu numerii întregi pâna la 20. Invetiatoriulu va familiarisá pre elevi mai întâiu cu numerulu 1. cá numeru fundamentalu, apoi va trece la numerulu 2. Ajungendu la numerulu 2, invetiatoriulu incepe a face cu acesti doi numeri numiti si nenumiti in minte tóte operatiunile posibile, precum:  $1+1=2$ ,  $2-1=1$ ;  $2 \times 1=2$ . Astfelu va procede pâna la numerulu 20, oprindu-se la fia-care numeru spre a face tóte operatiunile convenite si totu felulu de exercitie practice si teoretice. Invetiatoriulu nu va trece dela unu numeru la altulu, pâna nu se va con-

siguru alu cunoscerei presintelu, si acést'a iéra calea cea mai buna pentru prevederea si pre ingrigirea venitoriulu. Asemenea este o datorintia nedispensabila a presbiteriloru, si cu atát'a mai multu a protopresbiteriloru cá cetatien ai statulu, de a cunósce legile si institutiunile acestui'a, precum si limbile acelea, de cari este conditiunata intielegerea reciproca si conlucrarea comuna in staturi poliglote, (cu multe limbi) precum e alu nostru. Despre sciintiele naturei, despre cunoscintia pamentulu si a locuitoriloru lui, despre adencimile filosofiei si altele nu voiu vorbí, cáci a-si trece preste limitele acéstui cuventu, dar cuprindendu totulu in putiene cuvinte, voiu dice, ca presbiterulu, si si mai multu protopresbiterulu, se cade se fia barbatu nu numai alu credintiei, ci si alu sciintiei!

In fine, cá credintia si sciintia presbiterulu se nu remana unu talantu ingropatu in pamentu, ci se lucre si se rodésca, ele trebuie se fia insotite si intraripate de vointia. Credintia fára sciintia remane o comóra fórte scumpa, adeveratu, inse ascunsa si nelucratóre; sciintia fára credintia degeneréza in materialismu si egoismu; si iérasu ambele fára vointia, fára energia remanu lipsite de influentia cea inaltatóre si nobilitóre, carea conditionéza progresulu omenimei.

pastoriloru prin sángele seu celu nepretiuutu si ddieescu. Si fiinduca tóte silintiele tale intru bun'a pastorie a turmei voru fia desierte déca nu te vei grigi si de tiner'a ei succrescentia, pentru aceea ai se fia cu tóta luarea aminte la mielusieii cei fragedi ai primaverei; cáci ori-ce recéla, ori-ce ventu contrariu, ori-ce lipsa de nutrimentu pe eia ajunge si i strica mai curendu; ier' déca voru perí miei sei, unde-ti este! o pastoriule, turma?! De aceea si Christosu nu dice lui Petru numai simplu: Pasce oile mele! ci aretandu insemnatarea cea mare a ingrigirei pentru venitoriulu turmei, adauge anumitu: Pasce mielusieii mei! Astfelu si noi, pastorii bisericeiloru, se nu uitámu nici pre unu minutu de mielusieii turmeloru nóstre. Turm'a nóstra este biserica, ier mielusieii scóla. Dá, frati iubiti, scóla! si de a-si poté dá cuventulu meu tari'a unei trambitie de arama, cu aceea a-si strigá de pe tóte mágurile prin tóte válile locuite de poporulu nostru credinciosu: scóla, scóla! Ce a fostu caus'a, de poporulu nostru a potutu eadá dela o marire stramosiésca atátu de inalta la o adencime atátu de mare? si ce-i trebuiesce, cá elu se reocupe loculu de onóre in aliantia popóreloru vii si cu venitoriu? scóla, lumin'a. De aceea se cuvine, cá in ingrigirea pentru binele poporulu nostru, — pentru bun'a pastorie a turmei — se nu perdemu din vedere scóla, — ba cá pastoriea

bisericeii se o incepemu dela pastoriea scólei! Si fiinduca acést'a nobila semanatura nu dá secerisulu seu la momentu, ci numai tardiu, ba uneori fórte tardiu, si fiinduca multe impregiurári contrarie impedeza crescerea si cócerea fruptelor ei, tocmai pentru aceea ceremu dela pastorii bisericeii nóstre pre terenulu strinsu bisericescu, pe celu administrativu, pe celu iudicialu, pe celu fundatiunale, dar cu deosebire pe celu scolasticu vointia tare si resoluta, energia neegoistica, curata cá aurulu, firma cá diamantulu, cá incependu dela prim'a etate a copilariei pâna la etatea celoru mai adenci betranetie ale credinciosiloru loru ei se pastorésca bine biserica lui Ddieu.

Ier dupa tóte acestea, in cari cá unoru alegatori seriosi si consciintiosi amu cercatu a ve dá o directiva credinciósa fatia de actulu celu mare, la care pasimu, ce ne mai remane, frati iubiti? Ne remane, se radicámu mánilé si inimile nóstre la ceru, si sa ne rogámu asemenea protoparintiloru nostri in Christosu, primiloru crestini, dela Ierusalimu la alegerea unui Apostolu: (fapt. apost. cap. 1, v. 24 si 25.) „Tu Dómne, cea a ce scii inimile tuturoru, areta-ne pre barbatulu, pre care l'ai alesu, spre a luá sórtea acéstui oficiu, a acestei apostoliei in sánta biserica Ta.“ Aminu!



vinge ca elevii sunt in stare a cunoște bine numerulu, despre care va fi vorba, si a face cu elu fără nici o greutate cele 4 operatiuni. Totu odata se voru deprinde elevii scrie fia care numeru, la loculu si la rendulu seu.

Anuulu 2.

Repetirea celoru din anulu precedentu si continuarea cu ceilalti numeri intregi pâna la 100 dupa modulu arefatu mai susu. Tôte problemele se voru resolví mai întâiu in minte, apoi pre tabela. Esemplele se voru luá totu-deun'a din sfer'a vietiei practice si cu deosebita privire la impregiurările locali.

Anulu alu 3. Repetirea celoru din anii precedenti si continuarea pâna la 1000, totu dupa metodulu cunoscutu. Problemele, pre câtu va fi posibilu, ierasi se voru resolví mai întâiu in minte, apoi pre tabela. Cunoșcerea celoru usitate mesuri din patria; resolvirea si reducerea loru. Dese exercitii practice cu numeri de o numire in minte si pre tabela.

Anulu 4. — Repetirea din anii trecuti si continuarea pâna la dieci de mii. — Elevii se voru deprinde mai cu temeiul la scrierea numeriloru dupa sistemulu decadicu, dându-se fia-cărei cifre valórea dupa loculu ce ocupa. — Cele 4 operatiuni cu numeri de mai multe numiri. — Continuare cu cunoșcerea mesuriloru si monedeloru usitate in patria. — Dese exercitii practice si teoretice in minte si pre tabela. — Esemplele ierasi se voru luá din sfer'a vietiei practice cu privire la impregiurările locali.

Anulu 5 si 6. — Repetirea din anulu precedentu, Scrierea si cetirea numeriloru statatori din mai multe cifre. Cunoșcerea numeriloru romani, si pre câtu se pôte, si a litereloru pascaliei. Impartibilitatea numeriloru. Cele 4 operatiuni cu frângerii decimale si vulgare. Velcica practica italiana — Reporturile si proportiunile. — Regula de trei. — Regula societătiei simpla. — Dese exercitii practice, mai vertosu in privinti'a mesuriloru metrice si a monedeloru din patria.

b.) Geometri'a.

In strinsa legatura cu invetiarea aritmetice si deodata cu desemnulu linearu invetiatoriulu va introduce pre elevi si in geometria totu pre bas'a intuitiunei. In cei patru ani dintâiu elevii se voru familiarisá cu partile mai usiore, mai generali si mai practice ale geometriei. — Intru tôte acestea invetiatoriulu va avé in vedere trebuintiele poporulu; poporulu trebuie pusu in positiune de a poté mesurá, fia cu ochia liberu, fiu cu instrumente geometrice, suprafeciele agri-loru si ale altoru corpuri. In anii cei dintâiu invetiarea unoru pârti din geometria cade in sfer'a feluriteloru exercitii intuitive; in anulu alu 3-lea si alu 4-lea desemnulu linearu are se fia unu auxiliariu alu geometriei. — Geometri'a cá objectu separatu se va propune numai in anulu alu 5-lea si alu 6-lea.

Anulu 5. Cunoșcerea diferiteloru linii si numirea loru dupa positiune. Mesurarea linieloru drepte. Instrumentele de mesuratu: linialulu, circulu, urm'a, metrulu, decimetrulu etc. Exerctii practice de mesuratu si desemnarea loru. Formele suprafetieloru si numirea loru. Desemnarea loru pre tablitie si pe hârthia.

Anulu 6. — Repetirea celoru din anulu precedentu. — Cunoșcerea diferiteloru suprafecie si mesurarea loru, începându cu patru unghiulu. Dupa câtu va fi cu putintia se voru face exercitii in mesurarea topografica a unoru tienuturi mai mici de prin pregiuru. Cunoșcerea diferiteloru corpuri si numirea loru dupa volumu.

§ 90. Cunoșcintie reali.

Omulu traiesce in lumea reala si din tôte pârtile e incungiuratu de

objectele acelei lumi; elu vine in atingere cu aceste objecte, sustiene dupa trupu, raporturi cu densele si pre unele le si folosesce in favórea sea. Omulu nu se pôte isolá de lume, de realitate, séu de natura. — E dara fórte naturalu, cá omulu sa-si cunoșca objectele lumii de care e incungiuratu, se cunoșca realitatea si natur'a, dupa câtu, firesce i-o permitu facultătile spirituali si scurtimea vietiei. Dar' omulu nu sustiene raporturi numai cu cele ce se cuprindu in spatiu, ci si cu cele ce se petrecu in tempu, adeca cu evenimentelele; prin urmare precum are trebuintia de a cunoșca objectele séu lucrurile naturei, asiá trebuie se cunoșca si faptele seversite in tempu din partea omenirei. De aci neaparata necesitate a cunoscintieloru reali, pre cari ni-le oferu pre de o parte sciintiele naturali, pe de alta parte geograf'ia, istori'a si tôte fenomenele vietiei sociale. Studiulu naturei si alu istoriei reveléza omulu la totu pasiulu atotuputernici'a Dumnedie-iesca si decretule provedintiei; pre de alta parte acestu studiu aduce omulu mari si multe folóse in această vietia. Prin urmare cunoscintiele reali nu potu lipsi cu nici unu pretiu din programulu de invetiamentu alu scó-lorulu poporali: din contra, trebuie sa li se consacreze o ingrigire deosebita si conforma cu important'i'a loru. Sciintiele reali se voru tratá, dupa impartirea si in modulu ce urmédia:

a.) Geografi'a si istori'a.

Anii 1, 2 si 3 In acesti trei ani geografi'a si istori'a nu voru formá unu objectu de invetiamentu separatu, ci se voru propune in legatura cu exercitiele intuitive.

Anulu 4. Se face o repetire generala pre bas'a preparatiuniloru din anii trecuti, cu deosebire pre bas'a cerculu alu 5-lea de intuitiune din anulu alu 3-lea. Dupa ce elevii 'si voru fi câstigatu cunescintie esacte despre loculu natalu si despre tienutulu din pregiuru, voru trece la cunoșcerea altoru tienuturi mai departate si treptatu la cunoșcerea patriei intregi! elevii voru fi deprinsi cu orientarea pre mapa in sensu geograficu, (fiscu-matematicu,) politicu si istoricu in genere; cu ocasiunea orientărei pre mapa li se va vorbi eleviloru despre descălecarearomâniloru in Daci'a cu referintia la intregu poporulu românulu si la provinciile locuite de densulu. — Dupa cunoșcerea patriei, se va purcede la provinciile invecinate si gradatu la tôte tierile monarchiei nóstre, esplicându-se eleviloru si sistemulu de guvernare, mai alesu in tierile ce se tienu de corón'a Ungariei. Totu deodata invetiatoriulu va face pre elevi se cunoșca popórele din monarchia, cu deosebire pre cele de subtú corón'a Ungariei, dimpreuna cu originea si cu tempulu descălecariloru in aceste provincie.

Anulu 5 si 6. Repetirea celoru din anulu precedentu. — Pamentulu cá planeta primaria: form'a si marimea lui. Invertirea pamentulu in giurulu seu si in giurulu sórelui (anotempurile, zonele si cerculu animaleloru.) — Impartirea suprafetiei pamentulu: uscatu si apa. — Diferitele produse dupa zone. — Rasele omenesci. — Cele 5 continente, cu muntii si riurile; popórele cele mai notabile, cetătile si capitalele din diferitele staturi in genere.

Europ'a, unde se afla si monarchi'a nóstra, se va tratá mai pre largu si in tóta privinti'a mai cu temeiul; invetiatoriulu sa-si aiba atentiunea tientita mai alesu asupr'a tieriloru locuite de români, aretandu eleviloru, care e originea poporulu românulu si afinitatea lui cu alte popóre. — Cu privire la istori'a universalu invetiatoriulu va nasuí a dá eleviloru notiuni câtu mai lamurite despre principalele popóre si despre faptele loru,

atátu in evulu vechiu, câtu si in celu mediu; ba pre câtu va fi cu putintia sa se estinda si asupr'a unoru eveneminte din tempurile mai nóue. In acesti doi ani istori'a se pôte propune in modu sistematicu; la propunerea istoriei univ. inceputulu se va face cu istori'a biblica. Deosebita ponderositate se va pune pre istori'a patriei si pre cea nationala.

b) Istori'a naturala.

Invetiamentulu istoriei naturale trebuie sa se estinda asupr'a celoru trei remne ale naturei luându din fiacare ceea-ce e mai principalu.

In primii ani elevii se introduc in istori'a naturala prin exercitiele intuitive; dejá incepatorii se deprindu a numi si a descrie cele mai cunoscute animale domestice si plante din gradina. In anulu alu patruea istori'a naturala incepe a se tratá cá objectu separatu in óre deosebite. — Repetindu-se cele cuprinse in cerculu alu 4-lea de intuitiune din anii precedenti de aci incolo se va purcede in modu mai sistematicu; productele naturei se voru impartí in cele trei remne; se voru aretá caracterele, prin care se deosebescu animalele de plante si plantele de minerale, etc. Mai departe se va tractá despre deosebirea animaleloru intre sine, dupa modulu de reproductiune, de vietuire si de nutritie; animale sugatóre: carnivore,

insectivore, plantivore si omnivore; paserile, pescii, amfibiile, insectele si vermii. Aceste din urma numai in trasuri generali. (Va urmá)

Varietăti.

\* Necrologu. Bar. S. Sin'a a reposatu in 3 Aprile a. c. la Vien'a, dupa indelungate suferintie. Fia-i tierin'a usióra!

\* Focu in M. Osiorheiu a fostu in 2 Aprile unu focu infricosiatu, care a mistuitu 138 de case.

Nr. 1186/1876.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de medicu scaunale aici, cu care este impreunatu salariulu anuale de 300 fl. v. aust. din ajutoru salariale, se escrie prin acést'a pâna la cea mai de aprópe organisare municipale concursu.

Competentii au a-si asterne cererile loru bine instruate pâna la 26 Aprile a. c. la subscrisulu oficiolatu scaunale. Doctorii de medicina voru avé preferintia.

Oficiolatu scaunale,

Mercurea in 9 Aprile 1876.

(L. S.) Macelariu  
(3—3) (L. S.) Trónca.

Maiestatea Sea imp. si reg. Apostolica

a binevoitu a ordiná deschiderea

Loteriei de statu filantropice a XVII

spre

scopuri civile pentru partea de dincóce a imperiulu

si a dispune

cá venitulu curatu alu acestei loterii sa se dedice

Comitetulu provincialu din Salzburg

spre scopulu

fundărei unui institutu de copii lepadati,

iéra restulu intemplatoriu in pârti drepte

Asociatiunei vieneze de castigu pentru femei

si

fundulu de copii lepadati din Austri'a de josu.

Conformu acestui ordinu prea inaitu deschide directiunea i. r. a venituriloru de loteria acést'a

Loteria de statu filantropica

ale cărei'a cartiguri constau dupa planulu de jocu laolalta din

220,000 florini nominalu

Acést'a loteria osebitu de bine dotata, impreunata cu avantajie

extraordinari contine

5272 de nimeritori,

si anume:

1 nimeritoriu de frunte cu	80,000 fl.	} Renta de harthia cu interese dela 1 Maiu 1876.
1 " " " "	15,000 "	
1 " " " "	15,000 "	
20 nimeritori câte cu	1,090 "	
100 " " " "	100 "	
50 " in sorti de creditu câte cu	100 " nominalu,	
100 " " " de ai comunei Vien'a (de premii) câte cu	100 " "	
1500 castiguri de seria in sorti de ai urbei Salzburg câte cu	20 " "	
1000 castiguri de serii in numerariu câte cu	20 " "	
2500 castiguri de serii in numerariu câte cu	10 " "	

Sortirea va urmá nerevocabilu in 4 Maiu 1876.

Sortiulu costa 2 fl. 50 cr. val. austr.

Dela directiunea i. r. austr. a venituriloru de loteria-

Carol Latour de Thurmburg,

Atari sorti se potu capetá in Vien'a la despartimentulu loteriei de statu pentru filantropice alu directiunei i. r. a venituriloru de loteria in urbe, Riemergasse Nr. 7 Jacoberhof, si anume atátu câte unulu, câtu si in partii, séu si prin scrisori pre lângu delaturarea sumei decadietóre. Asemenea se potu capetá in Vien'a; la tôte colecturile de loteria i. r. si in traficele de tabacu i. r.; in tierile i. r. si r. ale Ungariei: la tôte oficiile de loto si la toti colectantii de loto, la oficiile de dare si de posta, la traficantii de tabacu, la oficiile statiuniloru căiloru ferate si ale navigatiunei de vaporu, precum si la cele-lalte organe de vendiarea sortiloru, ce suntu asiediate in urbile si locurile cele mai insemnate ale imperiulu.